

[Udenrigsministeren]

tioner af både de amerikanske og de sovjetiske kernevåbenssystemer.

Udredningsarbejdet skal ses i sammenhæng med, at de allierede i Reykjavik også blev enige om at prioritere de fremtidige våbenkontrolforhandlinger, det vil altså sige de forhandlinger, der skulle finde sted efter indgåelsen af INF-aftalen.

Den rækkefølge, der her er tale om, er senest blevet bekræftet i erklæringen fra NATO-topmødet den 2. og 3. marts 1988, og rækkefølgen skal være: 50 pct. reduktion af USA's og Sovjetunionens strategiske våbenarsenaler. Global afskaffelse af de kemiske våben. Etablering af en stabil og sikker konventionel balance i Europa ved fjernelse af bestående uligheder og i forbindelse hermed omfattende og verificerbare reduktioner af de helt korttrækkende amerikanske og sovjetiske landbaserede kernevåbenmissiler i Europa med henblik på at få etableret lige lofter.

Med INF-aftalen vil en hel kategori af våben, som i særlig grad har truet sikkerheden i Europa, blive fjernet. Selv om der kun er tale om – og det er jo rigtigt – en ringe procentdel af verdens samlede atomvåbenarsenaler, vinder alle lande i Europa ved, at der bliver fjernet et betydeligt antal våben, som kan true dem.

Reduktioner i antallet af kernevåben gør samtidig det konventionelle styrkeforhold mere betydningsfuldt. Det bliver efter gennemførelsen af INF-aftalen endnu mere nødvendigt end før at gøre fremskridt i retning af en aftale om reduktioner af de konventionelle styrker i Europa for at skabe stabilitet og ligevægt på det lavest mulige niveau.

NATO-alliancens militære element er jo et defensivt forsvarssamarbejde. Alliancen vil aldrig være den første til at anvende væbnet magt. Alliancen har heller aldrig stræbt efter konventionel ligevægt med Warszawapagten, for sådan en paritet er jo ikke nødvendig for en defensiv alliance. Men vores militære forsvarsindsats skal have et sådant omfang og en sådan sammensætning, at alliancens evne og vilje til at forsvare sig hele tiden er troværdig.

Når det er sagt, må det også understreges, at Warszawapagten – og specielt Sovjetunionen – i dag har konventionelle militære magtmidler, som overstiger dens forsvarsbehov, og som har en destabiliserende evne, først og fremmest evnen til at gennemføre storstilede overraskelsesangreb.

Det konventionelle område er nu genstand for indledende drøftelser mellem de 16 NATO-lande og de 7 Warszawapagtlande, og senere i dag vil Tinget jo få lejlighed til at drøfte det konventionelle styrkeforhold i Europa. Derfor synes jeg ikke, der er grund til at gå nærmere i detaljer om dette spørgsmål under denne debat.

De fremtidige konventionelle stabilitetsforhandlinger forudses at finde sted som et led i CSCE-processen, og de skal derfor ses som en vigtig del af en overordnet og mere omfattende politisk bestræbelse. For NATO-landene er det væsentligt, at der sker sideløbende fremskridt også på det politiske, på det humanitære og på det økonomiske område, til gavn for alle CSCE-stater.

Som allerede antydnet kan spørgsmålet om afspænding mellem Øst og Vest ikke vurderes alene ud fra synspunkter, der vedrører den militære balance. Hele den grundlæggende filosofi bag Helsingforsprocessen har jo også i overensstemmelse hermed ikke kun lagt vægten på militær sikkerhed for de deltagende lande, men tillige og måske især på at fremme respekten for fundamentale menneskelige værdier og gensidigt samarbejde som tillidskabende faktorer. Populært er dette blevet til tesen om indbyrdes balance mellem CSCE-processens tre emneområder eller, som man kalder det, »de tre kurve«, altså den militære sikkerhed, den menneskelige dimension og det gensidige samarbejde. Denne tese er endnu en gang blevet sat på prøve under det igangværende CSCE-opfølgingsmøde i Wien.

Fra vestlig side har vi på dette møde udfoldet store anstrengelser for at få styrket det, man kalder den menneskelige dimension i CSCE-processen, men erfaringen har desværre vist, at allerede indgåede CSCE-forpligtelser ikke er blevet tilfredsstillende efterlevet af Østlandene. Men det hører med i billedet, at de politiske reforminitiativer, som på dette område er blevet fremført af Sovjetunionen og andre østeuropæiske lande – hvis de da er oprigtigt ment – burde tillade disse lande at gå væsentligt længere i retning af at påtage sig konkrete, kontrollerbare forpligtelser på dette område.

Der er desværre en klar modstrid mellem Sovjetunionens erklærede ønske om at påtage sig værtskabet for en konference i Moskva om humanitære spørgsmål og afvisningen af at ta-